

Силабус
навчальної дисципліни
Інклюзивна освіта
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Початкова освіта
Спеціальність А3 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Чемоніна Лада В'ячеславівна, канд. пед. наук, доц.
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/chemonina/
Контактний телефон	+380663382720
Е-mail викладача:	ladachemonina@ukr.net
Графік консультацій	середа, 14.00–15.00 Zoom, Viber, Telegram або за телефоном

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/120	16	14	90	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, особливі освітні потреби, соціально-педагогічна робота, інклюзивний освітній простір.

Мета та предмет курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є формування систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби.

Предмет курсу: особливості та специфіка навчання організації освітнього процесу для учнів з ООП; шляхи співпраці фахівців у процесі навчання дітей з ООП в НУШ; волонтерство та адвокатство батьків здобувачів освіти з ООП.

Компетентності та програмні результати навчання

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції*	Результати навчання
1.	<i>Загальні</i>	ЗК-1. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, технологіями навчання, розвитку й виховання здобувачів початкової освіти.	<i>Знати:</i> шляхи оволодіння сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, технологіями навчання, розвитку й виховання здобувачів початкової освіти з ООП. <i>Уміти:</i> навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, технологіями навчання, розвитку й виховання здобувачів початкової освіти з ООП .
2		ЗК 4. Здатність працювати в команді.	<i>Знати:</i> особливості організації командної роботи, способи і методи впливу на співрозмовників, стратегії критичного мислення. <i>Уміти:</i> організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
3		ЗК 5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	<i>Знати:</i> проблеми, що можуть мати місце під час організації ОП дітей з ООП в НУШ (ПШ) та визначати способи їх вирішення. <i>Уміти:</i> управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих і навчальних контекстах під час організації ОП дітей з ООП в НУШ (ПШ).
4		ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	<i>Знати:</i> правила пошуку інформації, сучасні інформаційні джерела, способи оброблення й аналізу інформації, отриманої з різних джерел. <i>Уміти:</i> шукати, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел, критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-

			комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
5		ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	<i>Знати:</i> шляхи організації конструктивної та партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу початкової школи, практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування. <i>Уміти:</i> організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
6	Фахові компетентності спеціальності	ФК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.	<i>Знати:</i> методи і прийоми організації процесу спілкування державною та іноземною мовами як усно, так і письмово <i>Уміти:</i> організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
7		ФК 2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.	<i>Знати:</i> <ul style="list-style-type: none"> • особливості роботи в інформаційному просторі, використання відкритих ресурсів; • сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології та особливості їх використання в освітній діяльності в інклюзивному середовищі. <i>Вміти:</i> <ul style="list-style-type: none"> • працювати в інформаційному просторі, використання відкритих ресурсів; • обирати найефективніші сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, використовувати їх використання в освітній діяльності в інклюзивному середовищі.
8		ФК 4. Здатність управляти	<i>Знати:</i>

	<p>власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • методи управління власними емоціями та станами; • шляхи налагодження конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу, що мають ООП; • засоби мотивування здобувачів початкової освіти з ООП до навчання та розвитку власних hard і soft skills. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • управляти власними емоціями та станами; • налагоджувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, що мають ООП; • застосовувати на практиці професійні вміння і навички і soft skills з метою мотивування здобувачів початкової освіти з ООП до навчання, розвитку власних hard і soft skills формування ключових і предметних компетентностей та soft skills молодших школярів з ООП.
9	<p>ФК 8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.</p>	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • методи збирання, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
10	<p>ФК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської</p>	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • особливості ознайомлення фахівців і нефахівців з інформаціями, ідеями, проблемами, рішеннями, власним досвідом та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії, ураховуючи гнучкі вміння й навички

		взаємодії в умовах початкової школи.	учасників освітнього процесу в умовах інклюзивного освітнього середовища. <i>Вміти:</i> <ul style="list-style-type: none"> • упроваджувати інтерактивні підходи щодо ознайомлення фахівців і нефахівців з інформаціями, ідеями, проблемами, рішеннями, власним досвідом та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії, ураховуючи особливості інклюзивного освітнього середовища.
--	--	--------------------------------------	---

Зміст курсу: Теоретичні основи інклюзивної освіти. Законодавчі засади здійснення інклюзивної освіти. Державне і громадське управління інклюзивною освітою. Особливості навчання дітей з ООП, що мають психічні захворювання. Особливості навчання дітей з ООП фізіологічного походження. Батьківський супровід інклюзивної освіти. Фаховий супровід інклюзивної освіти.

Методи навчання: Метод проєктів, бесіда, пояснення, лекція, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод опори на життєвий досвід студентів, метод зацікавлення, метод емоційного сплеску та заохочення, ділові ігри, рольові ігри, інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Студентам важливо представити практику забезпечення системного формування гнучких умінь і навичок особистості та відповідних ключових компетентностей на засадах політики доброчесності згідно з Положенням про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті (<https://bdpu.org.ua/normatyvna-baza-bdpu/regulations-of-educationa/organization-of-educational-activities/>) та в умовах варіативності змісту початкової освіти за допомогою відповідних педагогічних інструментів, що забезпечується імплементацією тренінгових вправ.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: TV, ПК, пристрої вводу / виводу графічної інформації; системи підготовки текстових документів, системи обробки графічної інформації, системи підготовки динамічних презентацій, програми-органайзери.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються у шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень згідно з Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті <https://bdpu.org.ua/normatyvna-baza-bdpu/regulations-of-educationa/organization-of-educational-activities/>

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
2. Колупаєва А., Таращенко О. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
3. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / С. П. Миронова ; Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2016. 164 с.
4. Миронова С. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с.
5. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. Київ, 2017. Вип. 12. 184 с.
6. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. Київ: А. С. К., 2012. 308 с.
7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко [та ін.] ; Всеукр. благод. організація «Благодійний фонд Порошенка». Київ, 2018. 252 с.

Додаткові

8. Інвалідність та суспільство : навч.-метод. посібник / кол. авторів: Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс, С. Ю. Буров [та ін.] ; Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» ; Нац. Асамблея людей з інвалідністю України. Київ, 2012. 216 с.
9. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю / Нац. Асамблея людей з інвалідністю України. Київ, 2017. 64 с.
10. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. Київ, 2013. 140 с.

11. Реалізація оновленого змісту освіти дітей з особливими потребами: початкова ланка : навчально-методичний посібник / Н. Б. Адамюк, Л. Є. Андрусина, О. О. Базилевська та ін. ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої, Н. О. Макарчук, В. І. Макарчук, В. І. Шинкаренко. Київ, 2014. 336 с.

Інформаційні ресурси

12. Бібліотека БДПУ : [http://www. bdpu.org/](http://www.bdpu.org/) \t "_blank
13. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»: <http://www.ussf.kiev.ua/>
14. Всеукраїнська благодійна організація «Даун Синдром»: <https://downsyndrome.org.ua/>
15. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: <https://spp.org.ua/index.php/journal>
16. Особлива дитина: навчання і виховання: https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child
17. Рада для особливих дітей: <https://exceptionalchildren.org/>